

УДК 338.55:621.31

Ю.В. АНТОНЮК (Національна комісія регулювання електроенергетики, Інститут загальної енергетики НАН України, Київ)

АНАЛІЗ ЦІНОВОЇ І ТАРИФНОЇ ПОЛІТИКИ В ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИЦІ У 2000-2005 РОКАХ

Розглянуто питання формування цінової і тарифної політики у 2000-2005 роках, визначено основні складові роздрібних тарифів на електроенергію, причини їх зміни протягом зазначеного періоду, висвітлено проблемні питання.

Відповідно до Закону України "Про електроенергетику" роздрібні тарифи на електроенергію визначаються згідно з Умовами та Правилами здійснення ліцензованої діяльності, виходячи з обґрунтованих витрат на виробництво, передачу та постачання електроенергії. Прийняття Верховною Радою України у 1997 році даного Закону з визначенням електроенергії як товару стало видатною подією для електроенергетики України. Крім того, з метою поліпшення фінансово-платіжної дисципліни в ОРЕ Указом Президента України від 19.08.97 №853/97 "Про заходи щодо реалізації державної політики у сфері природних монополій" було скасовано давальницькі та адресні схеми постачання електроенергії, передбачено забезпечення повного переходу на постачання електроенергії через оптовий ринок та створення Державного підприємства "Енергоринок" для виконання ним функцій із забезпечення діяльності оптового ринку електричної енергії. Проте до червня 2000 року Оптовий ринок електроенергії України (далі – ОРЕ) функціонував фактично в експериментальному режимі. Широкого застосування набули вексельні схеми, договори поступки права вимоги боргу, договори поруки та інші негрошові способи розрахунків.

З червня 2000 року енергетична галузь та ОРЕ зазнали значних змін. Так, постановою Кабінету Міністрів України від 05.05.2000 №755 було утворено Державне підприємство "Енергоринок" і визначено, що розрахунки за електричну енергію, куповану на ОРЕ, здійснюються виключно у грошовій формі. Крім того, Кабінетом Міністрів України 19.07.2000 було видано постанову №1136 "Про врегулювання відносин на оптовому ринку електричної енергії України". Нею було затверджено Порядок визначення уповноваженого банку, в якому відкриваються розподільчі рахунки для зарахування коштів за електричну енергію, Порядок і терміни відкриття розподільчих рахунків для зарахування коштів за електроенергію та Положення про порядок проведення розрахунків за електричну енергію. Зав-

дяки цим заходам негрошові форми розрахунків за електроенергію на ОРЕ було припинено, а надходження живих коштів на поточний рахунок зі спеціальним режимом використання оптового постачальника суттєво збільшилися. Така динаміка надходження коштів позитивно позначилася на фінансовому стані підприємств електроенергетичної галузі.

Протягом 1 півріччя 2000 року здійснювався поступовий перехід на ринкове формування роздрібних тарифів на електроенергію – постановою НКРЕ від 16.02.2000 №144 було скасовано нижні граничні рівні тарифів для споживачів, що розраховуються за ринковими тарифами, а постановою НКРЕ від 22.05.2000 №533 скасовано граничні верхні рівні для всіх груп споживачів, окрім сільськогосподарських виробників. З метою поступового наближення рівнів тарифів для цієї групи споживачів до розрахованого за формулою, граничні рівні роздрібних тарифів для сільськогосподарських споживачів-виробників підвищувалися двічі у середньому на 7,5 та 7 відсотків (постанови НКРЕ від 21.11.2000 №1143 та від 22.12.2000 №1248 відповідно).

Скасування граничних рівнів тарифів для переважної більшості категорій споживачів оптимізувало розподіл витрат на енергопостачання і дещо зменшило обсяги перехресного субсидювання між різними групами споживачів.

З переходом ліцензіатів з постачання електроенергії за регульованим тарифом на закупівлю електроенергії на ОРЕ за погодинними цінами підвищилася спільна заінтересованість постачальників і споживачів до використання тарифів, диференційованих за періодами часу (один із економічних стимулів споживачів до вирівнювання графіка навантаження).

Впровадження цих та інших заходів щодо поглиблення конкурентних умов роботи генеруючих компаній дозволило в умовах зростання витрат на виробництво, передачу, постачання електроенергії та коригування тарифів для АЕС не лише утримати рівень зростання оптових та роздрібних цін, а навіть дещо знизити середній

роздрібний тариф для промислових і прирівняних до них споживачів.

Протягом 2001 року здійснювався подальший перехід на ринкове формування роздрібних тарифів на електроенергію – з метою поступового наближення рівнів тарифів для сільськогосподарських споживачів-виробників до розрахованого за формулою, граничні рівні роздрібних тарифів для цієї групи споживачів підвищувалися трічі – з 1 січня на 7%, з 1 лютого на 10% та з 1 березня на 6%. На виконання Закону України "Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001-2004 років", яким скасовано встановлення граничних рівнів цін і тарифів на енергоносії для цієї категорії споживачів, постановою від 19.12.01 №1228 граничні рівні тарифів для сільськогосподарських споживачів-виробників було тимчасово скасовано, що оптимізує розподіл витрат на енергопостачання і зменшує обсяги перехресного субсидіювання між різними групами споживачів.

У 2002 році відбулося зростання рівнів роздрібних тарифів. При незначному зростанні рівня оптових цін з 111,91 грн./МВт-г до 112,39 грн./МВт-г (+0,48%), що сталося через вплив низки факторів, зокрема:

- необхідності перегляду рівнів тарифів на передачу і постачання електроенергії практично для всіх енергопостачальних компаній, які протягом тривалого часу працювали збитково;

- врахування в тарифах, погоджених з Мінпаливенерго, коштів на реалізацію інвестиційних програм, спрямованих на зниження нормативних і комерційних втрат електроенергії;

- включення в тарифи енергопостачальних компаній частки понаднормативних втрат електроенергії (від 4 до 7%), що покращило і стабілізувало рівень розрахунків енергопостачальників з ДП "Енергоринок", а відтак з генеруючими компаніями;

- врахування в тарифах коштів на ліквідацію наслідків стихійних лих;

- у зв'язку з переходом на нову тарифну методологію, яка передбачає врахування в тарифах прибутку в розмірі 17% на базу нарахування (придбання компанії), та частини понаднормативних витрат, відбулося зростання роздрібних тарифів у Житомирській, Київській, Кіровоградській, Рівненській областях та в місті Севастополі;

- з метою недопущення соціально-економічної напруги через різке зростання роздрібних тарифів на електроенергію у зв'язку з переходом на нову тарифну методологію, відповідно до розпо-

рядження Кабінету Міністрів України від 16.11.02 №514-р, НКРЕ встановлювала з 1 березня 2002 року по 1 липня 2002 року граничні рівні роздрібних тарифів для сільськогосподарських споживачів-виробників. З 1 липня 2002 року ринковий принцип формування роздрібних тарифів на електроенергію діє для всіх споживачів, крім населення, для якого встановлено єдині на території України фіксовані рівні тарифів.

У 2003 році відбулося стрімке зростання роздрібних тарифів на електроенергію, що зумовлено в основному стрімким зростанням оптової ринкової ціни на електроенергію з липня 2003 року. При цьому роздрібні тарифи у липні збільшилися проти червня в середньому на 4%. У серпні зростання тарифів відносно червня становило в середньому 18%, а по окремих регіонах понад 20%.

Основними причинами такого зростання є:

- збільшення в шість разів (з 157,1 до 957,5 млн грн.) обсягу фінансування інвестиційних проектів (будівництво енергоблоків атомних і гідроакмулюючих електростанцій, фінансування реконструкції Старобешівської ТЕС тощо)

- відповідно до Закону України від 22.05.03 №849-IV "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2003 рік" та деяких інших законодавчих актів" та на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 17.07.03 №1098 "Про затвердження порядку зарахування та використання коштів цільової надбавки до діючого тарифу на електричну та теплову енергію та переліку енергоблоків атомних і гідроакмулюючих електростанцій, будівництво яких здійснюється за рахунок коштів спеціального фонду державного бюджету".

- з 1 875 до 2 435 млн грн. (на 29,9%) за рахунок зростання оптової ринкової ціни на електроенергію збільшився обсяг дотаційних сертифікатів для відшкодування енергопостачальним компаніям (що здійснюють ліцензовану діяльність на закріпленій території) втрат від постачання електричної енергії населенню за фіксованими тарифами, що не змінювалися з 1999 року.

У 2004 році відбулось подальше збільшення фактичної оптової ринкової ціни продажу електроенергії з ОПЕ енергопостачальними компаніями (на 10,9% порівняно з 2003 роком), що зумовлено такими основними факторами [1,2]:

- відповідно до Закону України "Про Державний бюджет України на 2004 рік" в 1,63 рази (з 1062,27 до 1726,9 млн грн.) збільшився обсяг фінансування інвестиційних проектів (будівництво енергоблоків атомних і гідроакмулюючих елек-

трянців, фінансування реконструкції Старобешівської ТЕС та ін.);

- на 15,71% (з 2435,72 до 2818,32 млн грн.) збільшився обсяг дотаційних сертифікатів;

- на 21,24% (з 640,198 до 776,3 млн грн.) зросли витрати на диспетчеризацію та утримання високовольтних мереж, що зумовлено зростанням середнього тарифу для НЕК "Укренерго" на 21,8% (з 5,32 до 6,48 грн/МВт год).

Тенденція збільшення рівня оптової ринкової ціни відбувається і у 2005 році. Зростання оптової ринкової ціни продажу електричної енергії на ОРЕ енергопостачальним компаніям протягом 2005 року зумовлене:

- підвищенням цін на первинні енергоносії (вугілля – більше ніж на 31%, газу – на 16%);

- включенням згідно з Законом України "Про Державний бюджет України на 2005 рік" та постановою Кабінету Міністрів України від 14.05.05 №351 "Про затвердження зведеного фінансового плану Національної акціонерної компанії "Енергетична компанія України" (зі змінами) на 2005 рік" до складу тарифів енергогенеруючих та енергопостачальних компаній додаткових платежів для погашення заборгованості зі сплати дивідендів та за субкредитними угодами;

- встановленням згідно з Законом України "Про Державний бюджет України на 2005 рік" (зі змінами, внесеними Законом України "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет на 2005 рік" та деяких інших законів України" від 07.07.05 №2771-IV) збору у вигляді цільової надбавки до чинного тарифу на електричну та теплову енергію у розмірі 2130 млн грн., а також включенням до цін на електричну енергію, що відпускається енергогенеруючими компаніями в ОРЕ, сум коштів для сплати компаніями податків і зборів (обов'язкових платежів) та повернення позик до державного і місцевого бюджетів (22 млн грн.);

- підвищенням обсягу дотаційних сертифікатів для відшкодування енергопостачальним компаніям (що здійснюють ліцензовану діяльність на закріпленій території) втрат від постачання електричної енергії населенню за фіксованими тарифами, що не змінювалися з 1999 року.

Крім того, на величину оптової ринкової ціни щомісяця впливає питома вага обсягів виробництва електроенергії різними генеруючими джерелами (атомними, тепловими, гідроелектростанціями тощо) в загальному виробництві електроенергії.

Виходячи з наведеного вище, можна зробити висновок, що зростання рівня роздрібних тари-

фів на електроенергію відбувається в основному за рахунок оптової ринкової ціни на електроенергію, що займає до 80% у структурі роздрібного тарифу.

При цьому слід відмітити, що за рахунок запроваджених НКРЕ заходів впливу на компанії, в тому числі стимулювання вкладання чималих коштів у технічний розвиток енергопостачальних компаній. В межах виконання інвестиційних програм досягнуто зменшення понаднормативних і нормативних втрат в мережах енергопостачальних компаній. Великий вплив на величину останніх має технічний стан мереж: технічно та морально застаріле обладнання зумовлює не виправдані з точки зору сучасних технічних можливостей витрати електроенергії. Крім того, відповідно до Порядку визначення відрахувань на поточні рахунки постачальників електричної енергії за регульованим тарифом і на розподільчий рахунок оптового постачальника електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕ від 18.08.2000 №861, передбачено застосування коригуючих коефіцієнтів до нормативу відрахувань коштів на поточний рахунок енергопостачальника у разі перевищення нормативних технологічних втрат в електромережах за місяць, що передував попередньому розрахунковому місяцю. Відповідно збільшився рівень розрахунків споживачів з енергопостачальними компаніями (що свідчить про поліпшення збутової діяльності компаній).

Аналізуючи структуру фактичної оптової ринкової ціни у 2001-2004 роках, можна відмітити, що великий вплив на величину ОРЦ мають ТЕС, АЕС, інвестиційна складова та дотаційні сертифікати. Зупинимося на них детальніше.

Для постачальників електроенергії за Правилами Оптового ринку ціна купівлі електроенергії формується виходячи з середньої оптової ціни купівлі електроенергії від виробників, а також надбавки у складі витрат на утримання ДП "Енергоринок", витрат на Національну енергетичну компанію "Укренерго", а саме на передачу електроенергії магістральними і міждержавними лініями електропередачі та централізоване диспетчерське управління, а також збір у вигляді цільової надбавки до чинного тарифу на електричну і теплову енергію. Крім того, у формуванні оптової ринкової ціни беруть участь дотаційні сертифікати, встановлені постачальникам електричної енергії, котрі працюють за регульованим тарифом, для компенсації збитків від постачання електроенергії окремим категоріям споживачів (наприклад, населенню).

Відповідно до Правил Оптового ринку електричної енергії дотаційні сертифікати та збір у вигляді цільової надбавки до чинного тарифу на електричну і теплову енергію розподіляються рівномірно між особливими розрахунковими періодами від "Start" до "End", тобто з 6.00 до 23.00. Витрати на утримання ДП "Енергоринок" та Національної енергетичної компанії "Укренерго" на передачу електроенергії магістральними та міждержавними лініями електропередачі і централізоване диспетчерське управління розподіляються рівномірно між періодами максимального навантаження.

За способом формування ціни на електроенергію, що продається в ОПЕ, виробники поділяються на дві групи. До першої належать НАЕК "Енергоатом", ДАК "Укргідроенерго" (правонаступник ДАЕК "Дніпрогідроенерго" та ДАЕК "Дністргідроенерго", працює на ОПЕ з січня 2004 року), теплоелектроцентралі, а також установки, що використовують нетрадиційні джерела енергії. Для них тарифи на електроенергію, що відпускається в Оптовий ринок, встановлює Національна комісія регулювання електроенергетики України. У зазначених виробників тариф є однаковим для кожної години доби. До другої групи належать виробники електроенергії, які працюють на конкурентних засадах, тобто ціни для них формуються за Правилами Оптового ринку електричної енергії України. До таких виробників належать генеруючі компанії теплових електростанцій. Також за Правилами Оптового ринку працюють Харківська ТЭЦ-5 (з квітня 2003 року) і Харківська ТЭЦ-2 "ЕСХАР" (із січня 2005 року). Для цієї групи виробників формування середньої ціни (тарифу) на продаж електроенергії в Оптовий ринок розраховується виходячи з оплати за електроенергію, заявлену робочу потужність, маневреність, плати за пуск блоків, додаткової оплати за понадвиробіток і недовиробіток, тобто відхилення виробітку від графіка для виконання вимог за умовами роботи об'єднаної енергосистеми України. Основна вага в структурі платежів припадає на оплату за відпущену електроенергію, робочу потужність і маневреність. Ці платежі сягають понад 95% вартості електроенергії, яку генкомпанії теплових електростанцій продали в Оптовий ринок.

Механізм функціонування енергоринку передбачає погодинне формування цін продажу електроенергії в енергоринок для генеруючих компаній ТЕС і її купівлі постачальниками, а також щоденне погодинне планування режиму ро-

боти об'єднаної енергосистеми України. ДП "Енергоринок" щоденно на основі прогнозу споживання і заявок робочої потужності виробників на кожну годину наступної доби формує погодинний графік навантаження для кожного енергоблоку. Насамперед, у графік навантаження включаються генеруючі потужності виробників, що входять до першої групи (які не працюють на конкурентних засадах). Потім у графік навантаження включається енергоблок генеруючої компанії ТЕС, що надав найменшу пропозицію щодо ціни, далі – наступний енергоблок за таким самим принципом, і так – до повного покриття навантаження, що відповідає погодинному попиту.

Плата за електроенергію в структурі платежів ГК ТЕС є найбільшою і до червня 2005 року розраховувалася за граничною ціною системи. Після 16 червня зазначений платіж розраховується за фактичною заявленою ціною блоку. В разі відсутності цінової заявки або якщо ціна блоку вища за граничну ціну системи, платіж такого блоку розраховується за граничною ціною системи.

З 1 червня 2005 року при плануванні диспетчерського графіка користуються Тимчасовим порядком накопичення вугілля "газової" групи на теплових електростанціях генкомпаній на осінньо-зимовий період 2005-2006 років, згідно з яким енергоблоки, що працюють на антрацитовій групі та газі, отримали пріоритет на включення в роботу. Це, а також зміни до зазначеного порядку, що набули чинності з 1 липня 2005 року і сприяли посиленню пріоритету енергоблоків, що працюють на антрацитовому вугіллі, а також перехід на оплату блокам за "власною" ціною, спричинило збільшення рівня цінових пропозицій і відповідно платежу за електроенергію.

Довідково: Частка паливної складової (вугілля, газ) у структурі тарифу генеруючих компаній ТЕС становить близько 70%. При цьому ціни на первинні енергоносії щороку збільшуються. Так, ціна на вугілля (з перевезенням) для ТЕЦ у 2003 році становила 155,37 грн./т, у 2004 році – 161,78 грн./т (+4%), за 10 місяців 2005 року – 192,04 грн./т (збільшення порівняно з 2004 роком на 18,7%). Аналогічна ситуація склалася і з ціною на газ: у 2003 році – 316,82 грн./тис. м³, у 2004-му – 350,2 грн./тис. м³ (зростання – 10,5%, за 10 місяців 2005 року – 383,55 грн./тис. м³, або збільшилася порівняно з 2004 роком на 9,5%.

Що стосується атомних станцій, то на сьогодні – це один з найдешевших та екологічно чистих видів електроенергії. У структурі виробництва

атомна енергія посідає до 52%, у структурі оптової ринкової ціни – до 30%. З січня 2005 року середня ціна на атомну електроенергію становить 8,01 коп./кВт-год. Але на сьогодні електроенергетичне обладнання галузі є вкрай зношеним і використовується на межі технічних можливостей. Так, ресурс роботи ядерних енергоблоків з реакторами типу ВВЕР – 440 та ВВЕР – 1000 становить 30 років. З огляду на терміни введення в експлуатацію діючих енергоблоків (значну частину блоків атомних електростанцій введено в експлуатацію ще в 1980-1983 роках), після 2010 року можна очікувати виходу з експлуатації енергоблоків з реакторами типу ВВЕР. Заміна їх на нові потребує величезних капіталовкладень.

Таким чином, у подальшому слід очікувати збільшення ціни для НАЕК "Енергоатом" за рахунок вирішення таких питань: створення фонду зняття з експлуатації відпрацьованих енергоблоків та продовження терміну експлуатація ядерних блоків; захоронення ядерних відходів; створення власного ядерного циклу на території України.

Важливе місце в електроенергетиці посідає також проблема перехресного субсидування.

Оскільки тарифи на електроенергію для населення є фіксованими, однаковими для всіх областей України і з квітня 1999 року майже не переглядалися, вони компенсують на сьогодні лише 50% економічно обґрунтованих витрат на виробництво, передачу та постачання електроенергії. Зазначена різниця (дотації) компенсується за рахунок інших споживачів електроенергії та враховується в оптовій ринковій ціні на електроенергію. Обсяги перехресного субсидування населення за рахунок інших споживачів через механізми дотаційних сертифікатів щорічно зростають, у 2004 році досягли критичної величини і становлять 3,4 млрд грн. Лише внаслідок дії цього фактора оптова ціна на електричну енергію збільшується до 17%, відповідно роздрібні тарифи на 10-14%. За незмінних рівнів тарифів на електроенергію для населення підвищуються тарифи на електроенергію для промислових підприємств, що впливає на конкурентоздатність їх продукції на внутрішньому і зовнішніх ринках, бюджетних установ, комунально-побутових підприємств тощо. На сьогодні чинними тарифами для населення не передбачено відшкодування навіть рівня обґрунтованих витрат на виробництво електроенергії, не кажучи про необхідність оплати послуг з передачі та постачання електроенергії.

Водночас, Урядом України і Світовим банком розроблено План заходів з виконання умов проекту "Позика на політику розвитку (2 етап)", де задекларовані наміри України. Один із розділів Плану передбачає розробку Концепції правової та технічної гармонізації енергетичного сектору України з основними принципами внутрішнього енергетичного ринку ЄС, де, зокрема, є пункт про скорочення перехресного субсидування через тарифну політику. Крім того, слід зазначити, що з грудня 2005 року Україну визнано країною з ринковою економікою.

Крім того, з середини 2003 року суттєво зростає інвестиційна складова (будівництво енергоблоків атомних і гідроакумулюючих електростанцій, фінансування реконструкції Старобешівської ТЕС тощо) у структурі оптової ринкової ціни на електричну енергію, що відповідно привело до значного підвищення рівнів роздрібних тарифів на електроенергію.

Перехресне субсидування в секторі енергетики негативно позначається на економіці держави в цілому. Постійно зростають ціни і тарифи на продукцію та послуги вітчизняних виробників, тому населення несе значно більше цінове навантаження, ніж у разі підвищення цін на електроенергію для побутових споживачів з одночасним наданням соціальної допомоги малозабезпеченим верствами населення.

Нааявність перехресного субсидування негативно впливає і на енергетичний сектор, зокрема, зменшується кількість обігових коштів енергетичних компаній, що не дає змоги компаніям повною мірою здійснювати витрати на господарську діяльність. Низькі тарифи на електроенергію та ціни на природний газ не стимулюють населення до економії їх витрачання, а навпаки спонукають до крадіжок, внаслідок чого компанії зазнають збитків. Так, загальна рентабельність більшості енергопостачальних компаній з 2000 року постійно залишається від'ємною, за 9 місяців 2005 року в середньому становить 2,23%.

Утримання тарифів на електроенергію для населення на нинішньому рівні майже унеможливує вдосконалення тарифної політики в напрямі поглиблення диференціації тарифів на електроенергію залежно від її економічних і якісних показників.

Крім того, відповідно до Концепції функціонування та розвитку оптового ринку електричної енергії України, затвердженої постановою КМУ від 16.11.02 №1789, передбачається ліквідація перехресного субсидування шляхом забезпечення

такого рівня цін на електричну енергію для споживачів, який би відшкодував усі обґрунтовані витрати на виробництво, передачу та постачання.

Враховуючи зазначене, відшкодування населенням економічно обґрунтованих витрат на виробництво, передачу і постачання електроенергії – це важливий крок для покращання ситуації в енергетичній сфері.

Крім того, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 15.08.05 №745 "Про перехід до єдиних роздрібних тарифів на електричну енергію, що відпускається споживачам" НКРЕ рекомендовано з 1.09.05 застосовувати єдині тарифи на електричну енергію, що відпускається для кожного класу споживачів, крім тарифів на електричну енергію, що відпускається на побутові потреби населення, населених пунктів та зовнішнього освітлення. При цьому граничний рівень підвищення тарифів не повинен перевищувати п'яти відсотків рівня тарифів на 1 липня 2005 року, з подальшим щомісячним підвищенням не більш як на п'ять відсотків рівня тарифів попереднього місяця. Хоча йдеться про роздрібний ринок електроенергії, реалізація такого переходу до єдиних роздрібних тарифів відбувається через оптову ціну закупівлі постачальниками електроенергії на Оптовому ринку.

Оскільки при введенні граничних рівнів одномиттєвий перехід до єдиних роздрібних тарифів на електроенергію неможливий, то цей процес здійснюється поетапно і на період встановлення граничних рівнів у регіонах встановлюються різні тарифи на електроенергію.

При цьому, для підтримки конкурентноздатності на ринку електроенергії введено коригування платежу за куповану на ОРЕ як для постачальників електричної енергії за регульованим тарифом (ПРТ), так і для постачальників з постачання електричної енергії за нерегульованим тарифом (ПНТ), які здійснюють ліцензовану діяльність на території відповідного постачальника за регульованим тарифом.

Механізм запровадження такого коригування зумовлений тим, що в умовах чинного Порядку

формування роздрібного тарифу на електроенергію для споживачів (крім населення і населених пунктів) ліцензіатами з постачання електроенергії за регульованим тарифом, затвердженого постановою НКРЕ від 22.01.01 №47, перехід до єдиних роздрібних тарифів забезпечується збільшенням роздрібних тарифів на електричну енергію для споживачів певних регіонів і зменшенням роздрібних тарифів на електричну енергію для споживачів інших регіонів, шляхом введення компенсаційних платежів постачальникам електричної енергії (окремо для кожної території ліцензованої діяльності постачальників електричної енергії за регульованим тарифом). Виходячи з рівнів компенсаційних платежів розраховуються вирівнювальні націнки (знижки) до оптової ринкової ціни, які використовуються під час формування платежу за куповану на ОРЕ електричну енергію як ПРТ, так і ПНТ, що здійснює постачання електроенергії споживачам на території даного ПРТ. Ці вирівнюючі націнки (знижки) використовуються розпорядником системи розрахунків оптового ринку при проведенні щоденних розрахунків для визначення коригувального платежу по кожному постачальнику.

Враховуючи зазначене вище, можливо зробити висновок про необхідність подальшого вдосконалення механізму ціноутворення в електроенергетичній сфері. Резерви зниження вартості електричної енергії для українського споживача необхідно вбачати, насамперед, в оптимізації ціноутворення на ринку енергетичного вугілля, ліквідації перехресного субсидування через оптову ринкову ціну, забезпечення включення до складу цільової надбавки лише сум коштів для фінансування об'єктів електроенергетичної галузі, оптимізації співвідношення між платежами за електроенергію, робочу потужність і маневреність для виробників електроенергії, які працюють за ціновими заявками (особливо це важливо для характерних періодів споживання електроенергії, наприклад, коли взимку зростає необхідність у робочій потужності, а влітку – в маневреності).

1. Постанова НКРЕ від 25.03.05 №199 "Щодо затвердження Звіту про діяльність НКРЕ у 2004 році";

2. Осадчая О.И., Антонюк Ю.В. Анализ розничных тарифов на электроэнергию за 2004 год // Энергетическая политика Украины. – 2005.- №3. – С. 74-78.